

TLAČOVÁ SPRÁVA

NCZI: V roku 2024 sa predčasne narodilo 8 % detí

Bratislava, 16. 11. 2025

Pôrodnosť na Slovensku dlhodobo klesá a tento fakt potvrdil aj minuloročný historicky najnižší počet narodených detí, bolo ich len 47-tisíc. Klesajúci trend sa však netýka predčasne narodených bábätk. Ich podiel na všetkých pôrodoch je stále pomerne vysoký. V roku 2024 sa podľa Národného centra zdravotníckych informácií (NCZI) predčasne narodilo 3 751 detí.

17. november je Svetovým dňom predčasne narodených detí. Jeho cieľom je zvýšiť povedomie o tejto téme, keďže **na celom svete sa podľa WHO narodí každé desiate dieťa pred ukončeným 37. týždňom tehotenstva**. Na Slovensku ide o približne **každé dvanásť až trinásť bábätko**. „Kým pred dvadsiatimi rokmi (v roku 2004) tvorili predčasniatka 6,5 % z celkového počtu všetkých narodených detí, pred desiatimi rokmi (v roku 2014) to bolo už 7,3 % a v roku 2024 stúplo ich zastúpenie na 8 % spomedzi všetkých novorodencov,“ približuje štatistiku hovorkyňa NCZI Alena Krčová.

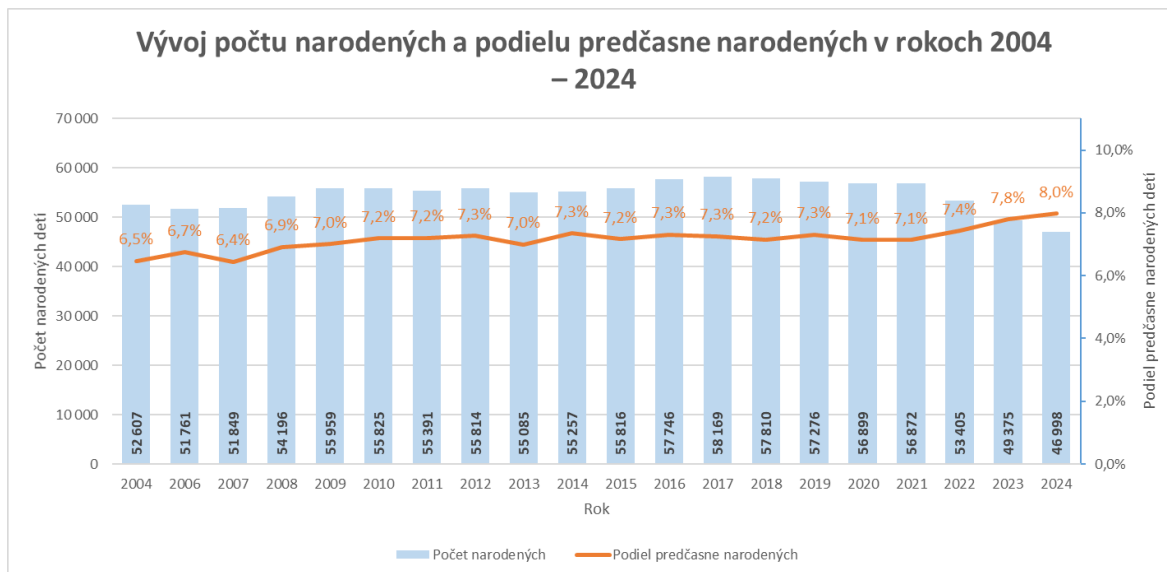
Podľa krajskej odborníčky MZ SR pre neonatológiu doc. MUDr. Dariny Chovancovej, CSc. súvisí záchrana čoraz nezrelších novorodencov s pokrokmi v medicíne. Príčiny predčasného pôrodu sú spojené s viacerými faktormi. Jedným z nich je vyšší vek budúcich mamičiek, s ktorým sa výrazne zvyšuje riziko rôznych tehotenských komplikácií. „V súčasnosti majú aj ženy s vážnymi chronickými ochoreniami šancu byť matkami, čo by v minulosti nebolo možné. Aj za cenu predčasného pôrodu. Rovnako tehotenstvo po umelom oplodnení, najmä v prípade viacpočetnej tehotnosti, výrazne vplýva na riziko predčasného pôrodu. Vyvolať ho môže tiež infekcia z oblasti močových a pohlavných ciest, niekedy však príčinu predčasného pôrodu odhaliť nedokážeme.“ Lekárka, ktorá sa špecializuje na starostlivosť o novorodencov, najmä predčasne narodených, zdôrazňuje, že veľký význam pre ich prognózu má kvalitná predpôrodná starostlivosť. „Skúsenejší gynekológ dokáže zachytiť známky hroziaceho predčasného pôrodu včas. V takých prípadoch patrí tehotná na špecializované gynekologicko-pôrodné pracovisko, kde vedú pôrod oddialiť alebo aspoň bábätko na predčasný príchod na svet pripraviť podaním kortikoidov matke, ak je to potrebné,“ vysvetľuje Darina Chovancová.

Národné centrum zdravotníckych informácií (NCZI) je štátna príspevková organizácia zriadená Ministerstvom zdravotníctva SR. Cieľom NCZI je vďaka digitalizácii uľahčiť a zjednodušiť procesy pri poskytovaní zdravotnej starostlivosti.

Kontaktné údaje:

Mgr. Alena Krčová, vedúca oddelenia komunikácie

Tel.: +421 902 671 045, mail: alena.krcova@nczisk.sk, web: www.nczisk.sk

Ako vrečko cukru

Väčšina detí, ktoré sa počas minulého roka narodili s nízkou pôrodnou hmotnosťou, teda vážili menej ako 2 500 g, patrila k predčasniatkam (bolo ich približne 60 %). **Nízkou pôrodnú hmotnosť** malo podľa štatistík NCZI **3 994 novorodencov**, z nich malo extrémne nízku pôrodnú hmotnosť (menej ako kilo) presne **192 nezrelých novorodencov**.

Hranica prežívania je na Slovensku určená ukončeným 24. týždňom tehotenstva a súvisí so šancou dieťaťa na prežitie bez následkov. Predčasne narodené deti nie sú dostatočne pripravené na prostredie mimo matrice. Čím je týždeň, v ktorom sa narodia, nižší, tým sú ich orgány nezrelejšie. „*Po pôrode je potrebné novorodenca stabilizovať dosiahnutím dostatočného prevzdušnenia pľúc, aby boli všetky orgány dobre zásobované kyslíkom. Prostredie, v ktorom je dieťaťko umiestnené, imituje tepelný komfort matrice. Telesnú pohodu mu poskytuje tzv. hniezdo a ochranu pred svetelnými a zvukovými podnetmi zabezpečujú špeciálne prikrývky na inkubátoroch,*“ približuje počiatočné chvíle života predčasniatok neonatologička Darina Chovancová, podľa ktorej je najvhodnejším spôsobom starostlivosti o nich princíp minimálnej manipulácie.

Dojčenie ako liek

Nezrelí novorodenci potrebujú špeciálnu výživu, ktorá im spočiatku tečie priamo do žíl, keďže ich žalúdok nie je spočiatku schopný stráviť potrebné množstvo mlieka. Ideálnou stravou pre všetkých novorodencov je mlieko od vlastnej matky. Pre predčasne narodených ide často o dôležitý aspekt pre záchranu ich života. „*Mlieko matiek, ktoré porodili predčasne, má špeciálne zloženie vzhľadom na zastúpenie živín. Obsahom biologicky aktívnych zložiek má významné postavenie v podpore*

Národné centrum zdravotníckych informácií (NCZI) je štátna príspevková organizácia zriadená Ministerstvom zdravotníctva SR. Cieľom NCZI je vďaka digitalizácii uľahčiť a zjednodušiť procesy pri poskytovaní zdravotnej starostlivosti.

Kontaktné údaje:

Mgr. Alena Krčová, vedúca oddelenia komunikácie

Tel.: +421 902 671 045, mail: alena.krcova@nczisk.sk, web: www.nczisk.sk

imunity a ochrane čriev pred vznikom nebezpečnej nekrotizujúcej enterokolitidy, zápalového postihnutia črevnej steny,“ pripomína benefity materského mlieka odborníčka.

Malí krehkí pacienti mávajú vážne adaptačné problémy súvisiace s nezrelosťou ich orgánov, preto sú umiestnení na jednotkách intenzívnej starostlivosti, kde ich prežitie závisí od viacerých prístrojov. Spočiatku ich klinický stav často neumožňuje priame priloženie na prsník, keďže nemajú dostatočne zrelý centrálny nervový systém, ktorý by dokázal koordinovať pitie z prsníka. Potvrdzujú to aj štatistiky NCZI z minulého roka. Kým u 68 % živonarodených detí v termíne bolo začaté dojčenie (priloženie novorodenca k prsníku matky) do 1 hodiny po narodení, v prípade predčasne narodených detí bol tento podiel výrazne nižší – **dojčenie bolo začaté len u 21 % predčasniatok**. Personál v pôrodniciach však vedie mamičky k stimulácii prsníkov a k pravidelnému odsávaniu mlieka, aby ho dieťaťko pravidelne dostávalo a neskôr, keď to jeho klinický stav dovoľí, mohlo byť dojčené.

Psychologická podpora pre rodičov

Vyzrievanie organizmu predčasniatok sa dá prirovnať k náročnej stavbe, keď krok po kroku, tak ako sa postupne prikladá tehlička k tehličke pri stavbe domu, prebieha aj dozrievanie všetkých systémov, ktoré sú nevyhnutné pre prepustenie dieťaťa do domácej starostlivosti. *„Pri takomto budovaní číhajú na krehkých drobcov mnohé nástrahy. Najčastejšími sú infekčné komplikácie, ktoré súvisia s výraznou nezrelosťou imunitného systému a môžu zlepšovanie klinického stavu výrazne zablokovať, a teda zhoršiť fungovanie pľúc, cirkuláciu, trávenie a prospevanie, preto sú z hľadiska prognózy veľmi nebezpečné,*“ približuje náročné chvíle nielen pre zdravotnícky personál, ale aj pre rodičov malých bojovníkov Darina Chovancová.

Väčšina rodičov, ktorí očakávajú narodenie bábätka, s rizikom predčasného pôrodu vôbec nepočíta. Okrem pocitov zlyhania a výčitiek sú dlhodobo vystavení obrovskému strachu o život svojho dieťaťa. Veľkou podporou v takých okamihoch je pre rodičov odborná psychologická pomoc. Psychológovia sú podľa skúsenej neonatologičky nevyhnutnou súčasťou tímov na pracoviskách, ktoré sa špecializujú na starostlivosť o predčasne narodené deti.

Národné centrum zdravotníckych informácií (NCZI) je štátna príspevková organizácia zriadená Ministerstvom zdravotníctva SR. Cieľom NCZI je vďaka digitalizácii uľahčiť a zjednodušiť procesy pri poskytovaní zdravotnej starostlivosti.

Kontaktné údaje:

Mgr. Alena Krčová, vedúca oddelenia komunikácie

Tel.: +421 902 671 045, mail: alena.krcova@nczisk.sk, web: www.nczisk.sk

